

BELGIQUE-BELGIE

TIJDSCHRIFT voor HEEMKUNDE
FOLKLORE en OUDHEIDKUNDE

UITGIFTE KANTOOR
3300 TIENEN 1

108

M. GUILLOY A
NRM 35
3320 HOEGAARDEN

driemaandelijks 3^e trimester 1992

ALPAIDIS

V.V. Etienne Grooten
Viaduktstraat 193
3300 TIENEN

Biermuseum 't NIEUWHUYS v.z.w.

ERNEST OURIJSTRAAT 2-4 — 3320 HOEGAARDEN
(Stichting Julien Van Nerum)

Statuten verschenen in Belgisch Staatsblad 19.1.1967

ALPAIDIS

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VOOR HEEMKUNDE, FOLKLORE EN OUDHEIDKUNDE

Uitgegeven door " De Vrienden van 't Nieuwhuys " te Hoegaarden

Gedeponeerd bij de Koninklijke Bibliotheek van België onder
het nummer BD 23.350

Rekeningnummer 310/0370021/52

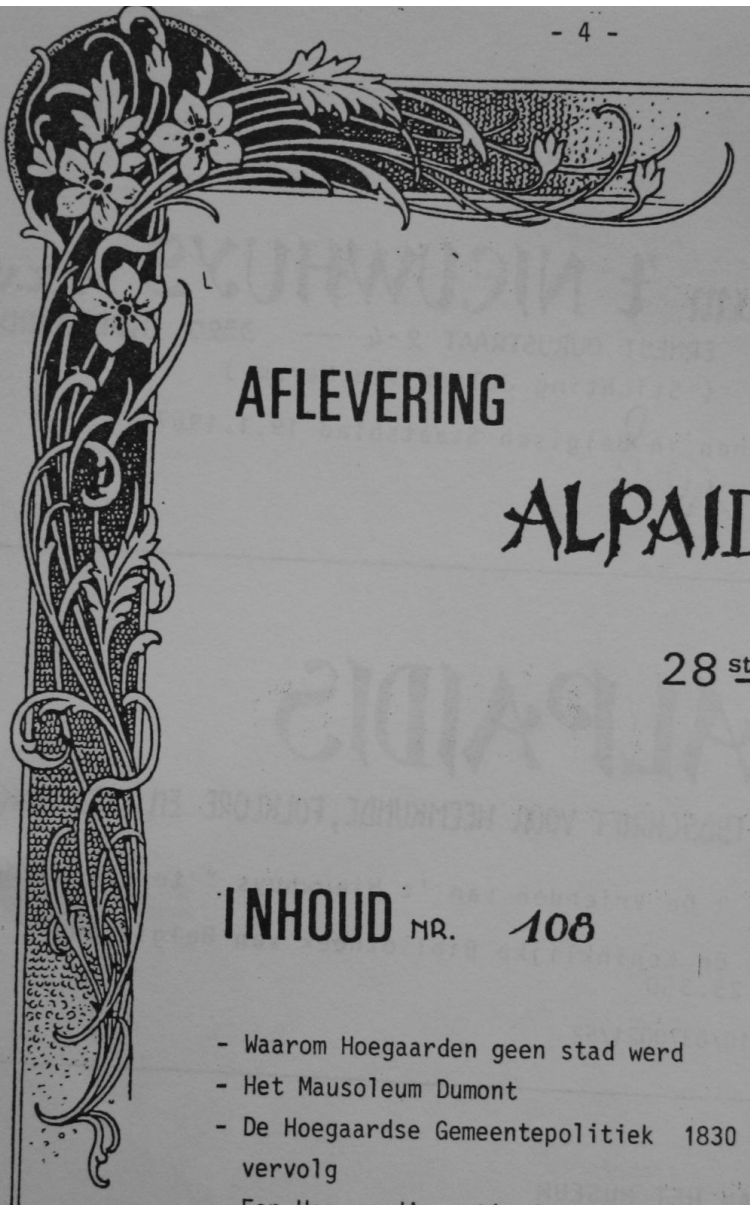
OPENINGSUREN VAN HET MUSEUM

=====

Alle dagen van 10 tot 19 uur. Sluitingsdag: zondag

Buiten deze uren is het museum steeds toegankelijk op aanvraag
tel; 016/766294

Alle artikels uit dit tijdschrift mogen vrij overgenomen worden
mits bronvermelding.

AFLEVERING

ALPAIDIS

28ste jaargang 1992

INHOUD NR. 108

- Waarom Hoegaarden geen stad werd
- Het Mausoleum Dumont
- De Hoegaardse Gemeentepolitiek 1830 - 1990
vervolg
- Een Hoegaardier stierf op Java.

FOTO E.SCHOENISSETTERS

Waarom Hoegaarden geen stad werd

Toen de Bisschop Balderic II van Luik, in 1013 op zijn territorium te Hoegaarden een burcht wilde bouwen, voelde Graaf Lambert van Leuven zich bedreigd en verklaarde hem de oorlog.

De botsing greep plaats te Hoegaarden, (uitvoerig beschreven in Alpaidis n° 15 van 1969). Na een hevig gevecht werd Lambert verslagen en op de vlucht gedreven. De mannen van Bisschop Balderic, uitbundig van vreugde, vierden de overwinning en bedronken zich zodanig dat zij ter plaatse hun roes uitsliepen.

Toen greep een laf verraad plaats. Graaf Robert van Namen (1), die als vazal aan de zijde van de Bisschop had gestreden, liep in de nacht naar Lambert over en vertelde hem dat de troepen van de Bisschop allen smoordronken waren. Lambert keert weer en samen met Robert van Namen, hakken zij de slapende mannen van Balderic II in de pan.

Alleen de Graaf van Eename, bondgenoot van de Bisschop wilde zich niet gewonnen geven en ging zich met een groepje soldaten in de St. Gorgoniuskerk verschansen. Hij werd echter overmeesterd en gevangen genomen.

De Bisschop had 300 van zijn edele ridders verloren.

(1) Zijn moeder Ernengarde was de zuster van Gerberga die met Lambert van Leuven was getrouwd.

De gezusters Ernengarde en Gerberga waren dochters van Karel van Frankrijk, Hertog van Nederlotharingen.

Het Graafschap Brunengerunz, waarvan Hoegaarden de hoofdplaats was, ging over in handen van Lambert van Leuven, met als gevolg dat Hoegaarden geen versterkt stadje werd, waardoor het zijn prestige en verdere opbloei heeft ingeboet, ten voordele van Tienen, die in 1015 zijn eerste omheining kreeg.

Zo het verraad van Graaf Robert van Namen de oorzaak was, dat Hoegaarden zich na 1013 niet tot stad kon opwerken, dan zou Godefroid van Perwez, behorend tot het hertogelijk huis van Leuven, er in 1248 voor zorgen dat Hoegaarden een open landelijk dorp zou blijven. Dat gebeurde toen Bisschop Hendrik van Gelder in 1248, de advocatie van Hoegaarden afkocht voor een zeer hoge prijs, doch onder strenge voorwaarden dat er geen versterking of wallen zouden gebouwd worden, m.a.w. dat Hoegaarden zich niet tot stad zou verheffen in tegenstelling met Tienen, die wel deze privilege had gekregen.

Zo bleef Hoegaarden als dorp voortbestaan als "enclave" gelegen in het Hertogdom Brabant, doch behorend tot Prinsbisdom Luik.

In 1805 wilde Burgemeester Jean Baptist Van Autgaerden, de jonge, Hoegaarden tot stad laten uitroepen, onder voorwendsel dat zij meer rechtstreekse en onrechtstreekse belastingen betaalden dan de steden Geldenaken en Waver.

Maar Tienen bracht een zeer ongunstig advies uit en het voorstel werd verworpen.

Het is dit advies dat wij hier nader willen beschrijven.

Toen de zaak uitlekte dat Van Autgaerden een aanvraag had ingediend tot de erkenning van Hoegaarden als stad, waren enkele politieke tegenstanders van de Burgemeester bijeengekomen. Onder hen bevond zich Antoon Bathazar Sweerts, ex-griffier uit de voormalige Regentie en laatste adelaar van het Oud-Regiem. (Zie Schrikbewind te Hoegaarden blz. 76 tot 90)

Van Autgaerden was de zoon van de zo gehate "sansculot" en revolutionaire leider Notaris Jean Baptist Van Autgaerden, de oude, die de Regentie had ontrouwd en zich aan de fransen had verkocht. Hij liep in het spoor van zijn vader, ofschoon meer inschikkelijker, maar was de "nieuwe doctrine" trouw gebleven.

Anderzijds had Sweerts tijdens de Besloten Tijd (Schrikbewind) tot de geheime samenzwering tegen de franse overheid behoord en was een aartsvijand geworden van Not. Van Autgaerden.

Hij kon niet dulden dat diens zoon, de eer zou opstrijken Hoegaarden tot stad te verheffen en besloot zich nu te wreken voor al de smaad en vernederingen, hem door diens vader aangedaan.

En niettegenstaande Sweerts aanverwant kozijn was van Van Autgaerden, de jonge, (2), besloot hij het plan te dwarsbomen.

Hij richtte zich tot zijn oude vriend, Messire Jean Henri Hubert Persoens d' Oirbeek en d'Ordingen, gewezen rechtsheer bij de Tolkamer van Tienen en oud-hoofdmeier van het Kwartier Tienen (1785 - 1795), die grote invloed had in het Kantonbestuur, en bij Bartholomeus Swinnen, de Meier van de stad Tienen.

Het viel Sweerts niet moeilijk zijn argumenten te doen aanvaarden, want te Tienen waren zij tegen het voorstel van Van Autgaerden gekant, zodat zij een ongunstig advies uitbrachten, dat door de hogere overheid bekrachtigd werd.

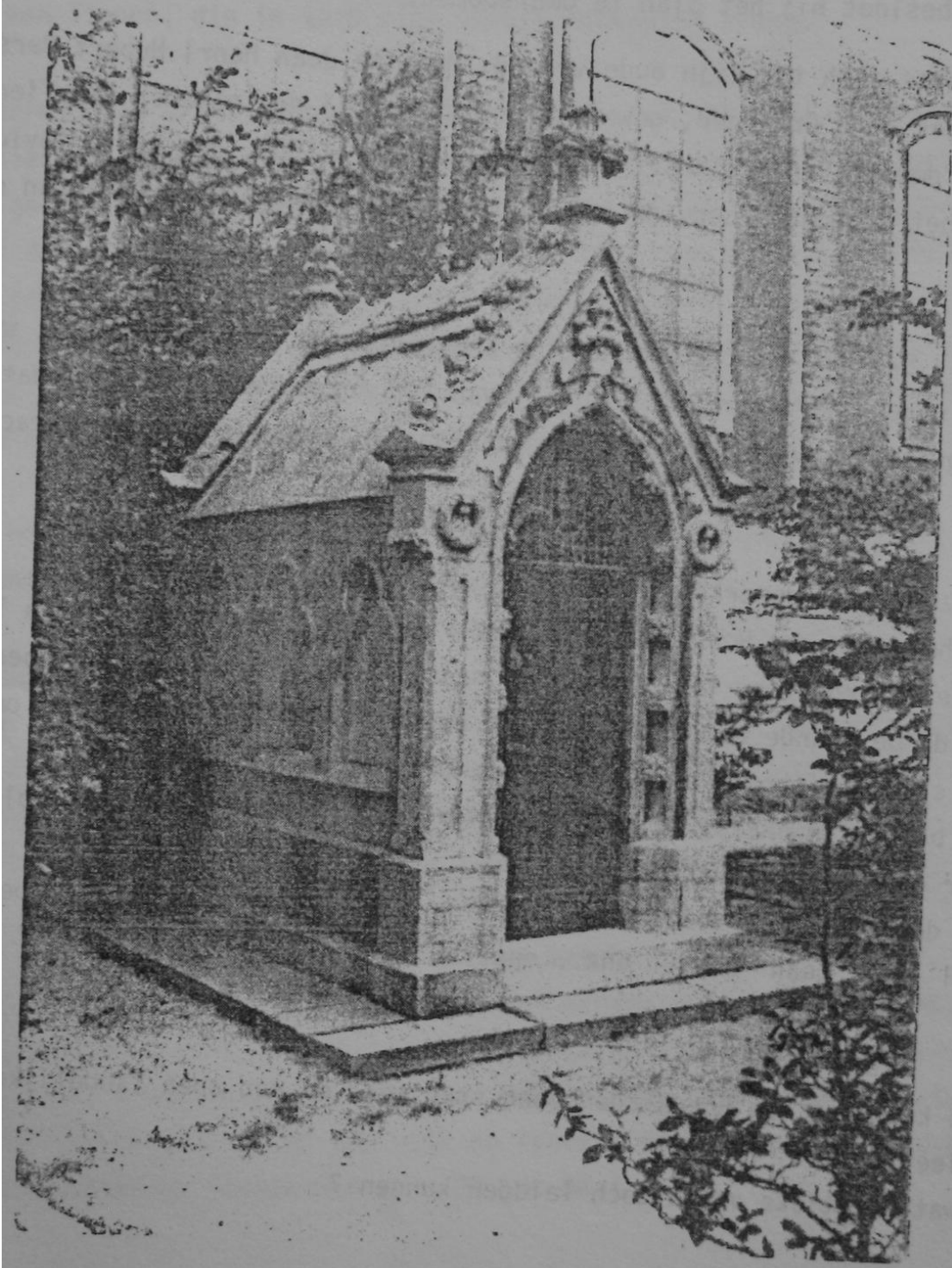
De bijzonderste opmerkingen waren :

- dat het dorp van Hoegaarden te kort bij de bestaande stad Tienen lag, enz..
- dat een verheffing tot stad, meer nadelen dan voordelen zou hebben, enz...
- dat de bestaande gemeenteraad niet de voldoende waarborgen had, om zich tot stadsmagistratuur om te vormen, enz ..
- dat bij de inwoners, de heersende verdeeldheid een gevaar kon opleveren voor de veiligheid en de orde enz....
- dat de argumenten tot stadsverheffing onvoldoende waren, om op het voorstel in te gaan enz.. enz.. enz...

En zo kwam het dat Hoegaarden geen stad werd en een open landelijke gemeente bleef.

Tot wat politieke veten toch leidden kunnen ?

(2) Sweerts was de man van Dorotheé Van Nerum, rechtstreekse nicht van Françoise Van Nerum, vrouw van Van Autgaerden, de jonge.

het Mausoleum DUMONT

Van de verschillende weelderige praalgraven die op het oude kerkhof van Hoegaarden (rond de kerk) hebben gestaan (Coenegras, Nijs, Vandertaelen, Collaert, Dumont e.a.) is er slechts één enkel overgebleven, namelijk dat van Clement Dumont, gebouwd in 1909 op de plaats waar hij begraven werd.

Hij was de zoon van oud-burgemeester Jean Baptist Dumont uit het Kapittelhuys, en die op de Stoopkensstraat (nu Br. De Kluis) zijn brouwerij openstelde.

Clement Dumont werd geboren in 1829, huwde in 1884 met Leopoldine Rosseeuw uit Kortrijk en stierf te Hoegaarden op 19 mei 1909. Hij was groot-grondeigenaar, wjl het oud Kapittelhuys (huidige Toontuinen) met het Arendsnest en verschillende andere huizen op de Plaats hem toebehoorden.

Zijn dochter Dymphna, geboren in 1886, trouwde in 1911 met Albert Bail, Vrederechter te Brussel en waren de ouders van Paul Bail, geboren in 1917 en in 1980 laffelijk vermoord.

Clement Dumont was rechtstreeks kozijn van Libert Dumont, jeneverstoker en stichter van de eerste suikerfabriek te Hoegaarden (grootvader van Ernest Oury en overgrootvader van Jean Marie Lowet-Oury, de suikerfabrikanten van de Grand-Pont.)

Dumont was ook kozijn van Emilia Dumont (x met bankier Tremouroux), van Rosalia Dumont (x met notaris en burgemeester Louis Alexander Putzeys) en van Joséphine Dumont (x met Alphonse Vinckenbosch).

Clement Dumont was katholiek, ofschoon zijn vader een verstokte radikaal was. Hij had als laatste wilsbeschikking de wens uitgedrukt, om in een prachtig mausoleum te worden begraven.

Dat praalgraf kreeg hij en staat heden nog in al zijn vroegere pracht op de oude begraafplaats van Hoegaarden, naast de kerk.

Dit mausoleum heeft een kleine geschiedenis en verdient alle aandacht voor restauratie en behoud. Het bleef in goede staat bewaard tot rond 1940, toen zijn weduwe naar St. Gillis vertrok.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog diende het grafmonument als brievenbus voor geheime berichten van het verzet. Een Hoegaardier die voor een geheime dienst werkte, wiens kommandopost zich te Tienen bevond, had zich bij de plaatselijke collaboratie weten te infiltreren, uit veiligheidsvoorzorgen onderhield hij echter geen persoonlijk contact met zijn opdrachtgever en gebruikte het mausoleum als brievenbus, om zijn politieke berichtgeving over te maken.

Devotelijk legde hij enkele bloemen neer op een graf in de omgeving van het mausoleum en stak ongezien zijn berichten onder een losgemaakte steen van het praalgraf, dan riep hij een nummer op te Tienen, zeggende "de bonen zijn geplukt" waarop iemand vertrok, om het bericht te halen. Deze operatie droeg de codenaam "Polka 7".

De man die deze opdracht volbracht, bleef door oningewijden als "zwarte" beschouwd, maar werd als "weerstander" erkend.

Later kwam het mausoleum in verval en werd gebruikt of misbruikt door meerdere Hoegaardiërs voor liefdes-idyllen.

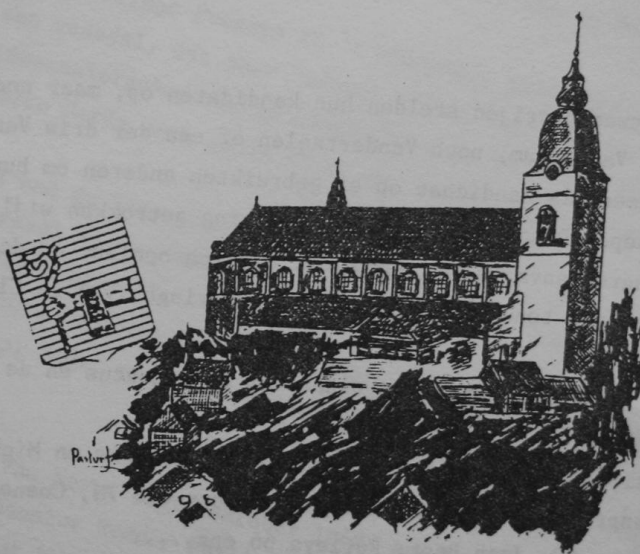
Liefde is immers vindingrijk en waar konden ze beter en veiliger vertoeven, dan onder het stilzwijgend oog van Clement Dumont zaliger.

Onder Burgemeester Kerriën bij de algemene opkuis van het kerkhof, werd het mausoleum gedeeltelijk terug in staat gebracht, doch de onbegrijpelijke fout werd gedaan, er een gedenkplaat in aan te brengen voor de slachtoffers van de oorlog.

Zulke plaat staat daar niet op zijn plaats en druist in tegen de laatste wilsbeschikking.

Uit eerbied voor Clement Dumont, wiens woning (Kappitelhuys) heden een sier-raad van Hoegaarden uitmaakt, zou het praalgraf beter worden gerestaureerd ter ere van de man die er begraven ligt, wijl de oorlogsplaat zou kunnen verwerkt worden in een nederig oorlogsmonument, dat reeds meer dan 45 jaar aan de oudstrijders werd beloofd en er nog steeds niet is.

Hoegaardse

Gemeente politiek

1830 - 1990

4. De verkiezingen van 1848

De twee partijen stelden hun kandidaten op, maar noch Not. Putzeys of Dr. Van Nerum, noch Vandertaelen of een der drie Van Autgaerden's kwamen als kandidaat op en gebruikten anderen om hun zaak te dienen. Schepen Dumont had zich echter terug getrokken wijl Burgemeester de Zangré aanvankelijk aarzelde, om zich opnieuw op de lijst te stellen, maar was tenslotte bezweken op aandringen van de Club.

De verkiezingen grepen plaats op 22 augustus en de uitslag luidde als volgt:

Paillet 98 stemmen, Christiaens 95, Lories en Michiels elk 76, de Zangré 75, Philippe Putzeys en Foury elk 73, Coenegras 72, Charles Van Nerum 69, Jean Bapt. Putzeys 66 enz.....

Ofschoon Paillet de meeste stemmen behaalde, liet hij de oude Burgemeester de Zangré zijn sjerp behouden, wijl Christiaens en Lories tot Schepen werden verkozen. Verder had men voor het Centrum: Paillet, Michiels en Foury (na ballotage), Finoulst voor Rommersom, Boigelet voor Overlaar, Swinnen voor Hoksem, Nijs en Adams voor Nerm en Aalst. Dus ontegensprekelijk een grote overwinning voor het liberalisme, dat te Hoegaarden zijn intrede had gedaan.

De eed van Burgemeester de Zangré werd op 7 okt. door de Koning bekrachtigd en de nieuwe gemeenteraad zetelde vanaf 21 okt. 1848. Voortaan voor zes jaar en gedeeltelijk vernieuwd om de drie jaar.

De zege der doctrinaires werd op 4 spet. bevestigd bij de verkiezing der officieren voor de Burgerwacht.

De Club had via Paillet de kandidatuur van Vandertaelen voorgesteld maar wegens zijn onthouding bij de gemeenteverkiezingen, was krachtig verzet opgevoerd vanwege de liberalen, waarop Vandertaelen zich terugtrok.

Het waren allen liberalen die gekozen werden: Not. Putzeys als bevelhebber, Christians als zijn adjunct, Dr Van Nerum als bataljons-geneesheer, Dr. Jean Bt. Godts als zijn adjunct en David Putzeys (broeder van de Notaris) als Luitenant-Kwartiermeester.

Het lokaal werd bij Philippe Putzeys in 't Nieuwhuys gevestigd.

Zij kregen ook een vaandel, dat door Pastoor Deelen werd gewijd, doch hij weigerde het aalmoezenierschap van de Garde Civique, omdat Dr. Van Nerum geroepen had " Notre Garde sera aussi forte que notre nouvelle doctrine".

Rond dezelfde tijd had de Clan via Dr. Van Nerum, te Tienen de katholieke Burgemeester Vandormael in ongenade gebracht bij het volk, ingevolge het uitlekken van een liefdesschandaal.

Hierdoor verwierf Louis Goossens bij de verkiezingen aldaar van 18 sept. 1848, het burgemeesterschap, zodat ook in de suikerstad het liberalisme zijn intrede deed.

En tenslotte liet Dr. Van Nerum begin oktober 1848, Burgemeester Goossens uit Tienen en de liberale senator Ridder Philippe Antoine Joseph de Wouters d'Oplinter en Bouchout, tot hoge functies in de Eerste Raad der V. Geslachten benoemen, ter vervanging van de ontslagnemende oud-Schepen Dumont en de in 1847 overleden Servais Coenegras.

Vandertaelen had met man en macht getracht dit opzet te verhinderen, en de leden uit de Geslachten tegen Van Nerum opgezweept, maar deze laatste was hem te slim af geweest.

Woedend om deze poging wilde Van Nerum zijn kleinkoosje Vandertaelen in duel uitdagen en schreef hem op 11 okt. 1848 een brief, waarvan hieronder een uittreksel.

" j'aime les positions franches et fut ce avec le sabre ou le pistolet. Seulement je vous prie d'attendre que nous soyons complètement équipés, pour être à même de nous présenter militairement".

De brief werd echter nooit verstuurd. Misschien had Van Nerum zich tijdig bedacht. Later zou het echter wel tot een duel komen, maar kon op het allerlaatste ogenblik worden verhinderd.

Op 18 juni 1849 was de oude Burgemeester de Zangré, na drie weken ziekte overleden en tijdelijk door le Schepen Christiaens vervangen.

Een nieuwe burgemeester moest op 5 juli verkozen worden. De meest populaire man op dat ogenblik was zeker Henri Paillet.

Als vriend van iedereen schonk hij gehoor aan liberaal en katholiek, aan rijk en arm. Hij zat de St. Ceciliaharmonie voor, was in 1830 adjunct-bevelhebber van de Burgerwacht en ook raadslid geweest en had in 1848 de meeste stemmen behaald.

Bovendien was hij de zoon van We. Paillet, die aan Hoegaarden het Pastoraal huis had verkocht.

Paillet was echter uit eerbied en vriendschap voor de oud-Burgemeester de Zangré en onder invloed van zijn kleinkoosijn Vandertaelen tot de katholieke Club toegetreden, ondanks hij vooruitstrevende gedachten koesterde en niet vijandig stond tegenover de liberale doctrine, hem door zijn schoonbroeder Brouwer Dumont en koosijn Not. Putzeys verkondigd.

Uit dit laatste zou de "Clan" munt slaan. En tot grote verwondering van de "Club" steunden de liberalen de kandidatuur van Paillet aan wie zij in 't geheim het burgemeesterschap hadden beloofd, zo hij naar hun kamp wilde overkomen.

En alvorens de tegenpartij goed besepte wat er gaande was, zat de zaak reeds in kannen en kruiken.

De liberalen Jean Baptist, David en Nepomucène Putzeys, alsook de katholiek Pierre Henri Coenegras, hoe verwonderlijk dat ook mag klinken, hadden het Centrum en de gehuchten afgelopen met een petitie, om Paillet tot burgemeester te doen verkiezen.

53 inwoners ondertekenden de lijst. Sommigen wisten niet ten volle wat zij tekenden en hadden niet het minste vermoeden van het complot, ofschoon het grootste aantal ondertekenaars liberaalgezinden waren.

Henri Joseph P A I L L E T

Werd geboren te Piétrebais op de hoeve Cré-
court in 1802 en stamde langs zijn moeder
uit de V. Geslachten van Hoegaarden (Huis
van de Groene Klaver), zodat hij de achter-
kozijn was van oud-Burgemeester Henri Van
Nerum.

Paillet

Hij behoorde tot de nieuwe generatie, na het
Schrikbewind geboren.

In 1825 was hij te Geldenaken in het huwelijk getreden en vestigde zich als
brouwer te Hoegaarden.

Paillet werd in 1828 tot eerste Directeur benoemd van de Hoegaardse muziek-
harmonie, die door zijn voorganger was opgericht.

In 1829 en 1843 werd hij tot gemeenteraadslid verkozen en na de dood van
de Zangré in 1849 tot Burgemeester uitgeroepen.

Hij regeerde tijdens de eerste jaren van het opkomend liberalisme, doctrine
die hij aangenomen had, ofschoon hij uit conservatieve kringen stamde.

Henri Joseph Paillet was feitelijk de speelbal om de nieuwe liberale gedachte
te Hoegaarden binnen te brengen.

De ware aanstoot tot de overkomst van Paillet naar de Clan, kwam echter van zijn kleinkozijn Julien Rondas (industrieel en liberaal raadslid te Tienen onder Burgemeester Goossens).

Deze had tijdens een onderhoud aan Paillet de steun toegezegd van de sterke liberale familie uit de stad Tienen en van de Directie van de Suikerfabriek, waar zich de bakermat bevond van het liberalisme in de streek.

Paillet was naar de "Clan" overgekomen en behaalde de overwinning. De aarzeling van de "Club" was haar duur te staan gekomen. Toen de katholieken beseften dat zij bedrogen waren, diende zij een tegen-petitie in, om de verkiezing van Paillet te doen vernietigen, doch hun poging mislukte.

Paillet bleef verkozen en werd op 10 aug. 1849 tot (eerste liberaal) burgemeester benoemd. Hij legde tien dagen later de eed af.

Ter vervanging van Paillet moest vervolgens een nieuw raadslid worden verkozen en daar behaalden de katholieken de overwinning.

Het was Constant Vandertaelen die met een verpletterende meerderheid van 86 op 88 stemmen gekozen werd. De liberalen stonden verslagen en stuurden op hun beurt een petitie in tegen de aanstelling van Vandertaelen, getekend door 68 kiezers en bewarend dat de telling was vervalst. Zij berustte inderdaad op een fout door de District-Commissaris begaan, maar de Bestendige Deputatie wilde van niets horen, weerlegde de klacht en bevestigde de aanstelling van Vandertaelen, die in de handen van le Schepen Christiaens de eed aflegde.

Als wraak voor de overloop van Paillet naar de "Clan", bewerkte Vandertaelen de katholieke leden uit de St. Cecilia-harmonie zodanig dat zij hun ontslag indienden, waardoor de muziekvereniging niet talrijk genoeg meer was om op te treden en teloor ging.

Nu was het de beurt aan de "Clan" om zich te wreken voor de kiesvervalsing van Vandertaelen en de ondergang van de harmonie. Vast besloten om de "Club" voor goed te kort wieken stuurden zij hun leuze uit:

" A bas les Calottins et en avant maintenant pour un bail liberal de 50 ans" Hun plan noemden zij "Fondations pour la liberté et l'égalité", terwijl aan de basis hiervan Not. Putzeys, Dr. Van Nerum en Brouwer Dumont stonden, alle drie uit de Geslachten.

En bij de verkiezingen van 28 okt. 1851 behaalde Putzeys 84 stemmen en vervang Vandertaelen als raadslid, die er slechts 70 had bekomen, Foury, Jean Bapt. Nijs en Swinnen werden niet meer herkozen en ruimden de plaats voor het oud liberaal raadslid Jean Henri Vandermolen uit het Centrum, die 89 stemmen had gehaald, de katholiek Jean Julien Nijs, (zoon van Jean Bt. Nijs) uit Houtem en de molenaar P.J. Dewil uit Hoksem, liberaal. Al de anderen bleven behouden met Paillet als burgemeester en Christiaens (137 stemmen) en Lories als schepenen.

Dus allen liberalen, behalve Finoulst en Nijs.

Op 5 nov. 1852 vroeg Graaf Charles d'Oultremont de terugbetaling van de geleende sommen aan de gemeente, voor de aanleg van de baan naar Tienen in 1772. Deze weg was in 1817 door de Hollandse Staat ingepalmd, zonder dat de gemeente hiervoor werd vergoed.

Dit slepend proces duurde nu reeds lange jaren, maar Hoegaarden had er alle belang bij het zolang mogelijk slepend te houden, ondanks de ophitsingen der katholieken, om Putzeys in ongenade te brengen.

Vervolgens had Vandertaelen in de schoot der Geslachten zijn invloed zodanig laten werken dat er in 1853 in de rangen van de Confrerie een breuk was ontstaan tussen de katholieken en de liberale afstammelingen uit de oude Schepenfamilies.

Not. Putzeys, Dr. Van Nerum, Brouwer Dumont en andere aanhangers van de "Clan" trokken zich terug uit de Confrerie en het gildeleven, omdat dezefel achter Vandertaelen en de clubleden stond.

Zij erkenden niet langer het gezag van de Hoofdraad.

Paillet hierdoor ten eerste verveeld, gaf in juni 1853 het voornemen te kennen, ontslag te geven als burgemeester. Hij werd door Not. Putzeys opgevolgd, die op 4 juli reeds de eed aflegde, wjl Paillet diens plaats van raadslid innam.

Maar Paillet, die de politieke speelbal was geweest om te Hoegaarden het liberalisme binnen te halen, werd de politieke intriges moe, terwijl de veroorzaakte breuk in de rangen der V. Geslachten hem aanzette, in 1854 het dorp te verlaten, ten einde in geen familieveten betrokken te worden.

In okt. 1854 werden nieuwe gedeeltelijke verkiezingen voorgeschreven, om in zijn vervanging als raadslid te voorzien.

Zij gingen in alle kalmte door zonder twist en het was Constant Vandertaelen, die opnieuw de meeste voorkeur stemmen behaalde en vanaf 16 feb. 1855 terug in de gemeenteraad zetelde, terwijl Laurent Lambrechts uit Bost Guill. Boigelet uit Overlaar verving.

Gedurende twee jaren maakte Vandertaelen het de liberale meerderheid uiterst moeilijk en daarin werd hij duchtig gesteund door Finoulst en Nijs. Hun argumenten baseerden zich voornamelijk op de verkoop van een 150 tal stukken gemeentegrond en wegels, teneinde de financiële gezondmaking te verwezenlijken.

Doch de oppositie verweet aan Putzeys dat hij gans Hoegaarden aan het verpanden was.

CONSTANT VANDERTAELN

Alsdan bewerkte Vandertaelen zijn tante Marie Van Autgaerden (weduwe van oud Raadslid Dr. Henri Van Nerum) en zijn kleinkozijn Jozef Van Nerum (schoonzoon van Philippe Putzeys) die sinds 1855 in 't Nieuwhuys woonde. Zij dienden klacht in tegen de verkoop van het Molenpad(n° 180), die zij nodig achtten om naar hun veld te gaan. Finoulst en Henri Vandertaelen (zoon van Constant) moesten de waarde schatten en dienden een zodanige prijs in, dat de gemeente besloot deze weg niet te verkopen.

Constant Vandertaelen stierf echter op 7 juli 1856 en werd het volgend jaar als raadslid opgevolgd door zijn zoon Henri, die verkozen werd met 100 stemmen tegen 32 voor Jean Bapt. Capelle uit Klein Overlaar. Ofschoon ook katholiek zoals zijn vader, was Henri Vandertaelen veel gematigder.

De verkiezingen van 27 okt. 1857 gingen weer met een zeer vinnige strijd gepaard, doch de liberalen bleven meester, le Schepen Christiaens had 142 stemmen bekomen en Not. Putzeys 103. Dat jaar viel Lories nochtans uit, die in botsing was gekomen met de "Clan".

Het waren zijn schoonbroeder Alexander Nijs uit de Stoopkensstraat en zijn kozijn Philippe Van Autgaerden die hem in het harnas hadden gedreven tegen de liberalen, omwille van de "intriges" en hem tot de Club hadden overhaald. Hij werd als schepen vervangen door Jean Henri Vandermolen.

Als voorbeeld van de hevige strijd tussen katholieken en liberalen, volgt hierna een pamflet, uitgegeven door de liberalen ter gelegenheid van de nationale verkiezingen van 10 dec. 1857.

BRABANÇONNE VOOR 1837.

AEN DE KIEZERS VAN DEN 10 DÉCEMBER.

1ste COUPLET.

Komt allen, Belgen, die moogt kiezen :
Het Vaderland is in gevaer !
Wilt gy uw' vryheid niet verliezen,
Komt allen uwe pligten naer.
Laet u niet meer als schapen leiden
Door een' of andere party:
Die zeggen : Komt voor godsdienst stryden.
Die willen 't volk in slaverny.

2de COUPLET.

Zy, om voor ons belang te waken,
Zyn buiten hun mandaet gegaen
Door eene wet te willen maken
Om kloosters heerschzuch voor te staen;
On zonder werken goed te leven,
Door testamenten beed'lary,
Gelukkig werd dit wederstreven
Door vrienden van de volksparty.

3de COUPLET.

Zoo haest het volk dit had vernomen
Onstond er gisting overal.
De Koning om dit voor te komen,
Stelde terstond aen 't misbruik pal.
Hy heeft den Raed uit een gedreven
Waer men den volksgeest ging vorby,
Om aen de Natie 't regt te geven
Te zeggen wat haer meening zy.

4de COUPLET.

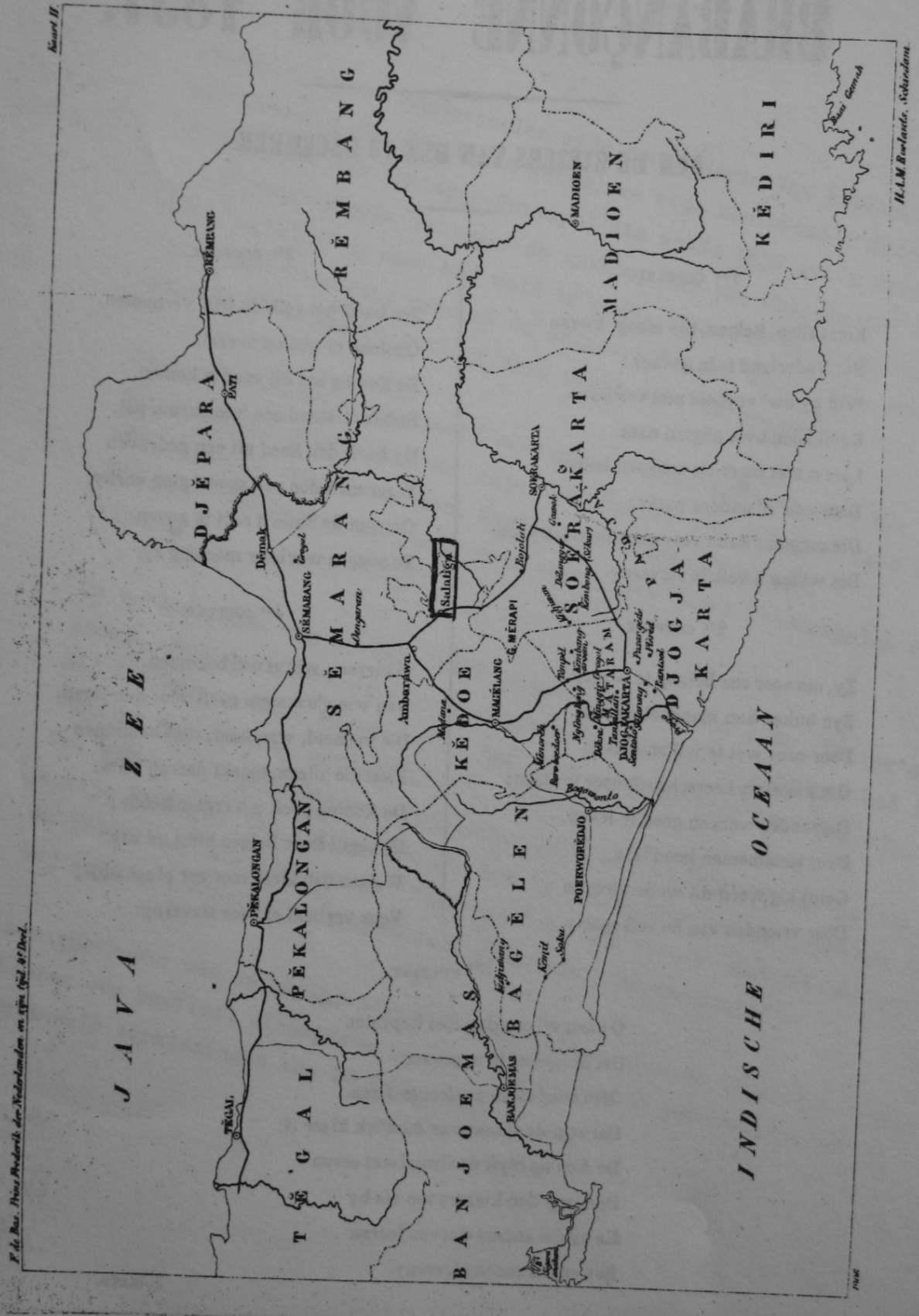
O kiezers, wilt u wel bezinnen.
Aen wie g'uw stem geeft voor den Raed.
Die vryheid, waarheid, regt beminnen
Kiest die alleen, maekt daerop staet;
De Koning geeft u 't regt in hande;
Hy zegt : Daer Belgen kiest nu vry.
Welaen dan kiest voor eer of schande,
Voor vryheid of voor slaverny.

5de COUPLET.

O laten w' ons dan niet bepraten
Dat het geloof is in gevaer.
Men moet elk vry gelooven laten.
Dat zegt de Grondwet duidlyk klaer (1).
De Kon'g blyft de Grondwet oeren.
Doen wy dan kiezers zoo als hy
En zy die anders durven leeren
Bewerken onzen slaverny.

J. KATS.

(1) Art. 14 der Belgische Grondwet.

Een Hoegaardier stierf op Java

- 23 -

Op 13 april 1803 werd te Hoegaarden in de Nieuwstraat n° 14 (nu Ern. Ourystr.) Pierre Van Nerum geboren, als zoon van Jan Bapt. Van Nerum en Caroline Bochet. Op 13 jarige ouderdom verloor hij zijn vader, die bakker was en twee jaren later stierf ook zijn moeder. Het was zij tante Elisabeth Van Nerum, die hem verder opvoedde.

Op 18 jarige leeftijd vertrok hij naar Gent, waar hij in een bakkerszaak werkte. Doch hij verkoos het avontuur en wierf zich op 18 december 1826, voor een periode van zes jaren, als vrijwilliger aan bij het Hollands leger. Hij droeg het stamnummer 18.559 en diende bij de 17e Infanterie Afdeling, die te Gent in garnizoen lag en bevolen werd door Kolonel Bagelaer. Hij verdiende toen 5 gulden.

Pierre wilde bij het leger blijven en verzocht aan het Departement van Oorlog, om bij de Koloniale troepen te worden ingelijfd. De toelating kwam op 30 sept. 1828 en op 13 okt. vervoegde hij reeds zijn nieuw Korps. Op 15 nov. verwierf hij wegens goede diensten, de graad van Korporaal, waardoor zijn handgeld tot 10 gulden verhoogde.

Datzelfde jaar nog vertrok hij met de Hollandse Koloniale troepen naar Java, waar de oorlog woedde tegen de opstandige inheemse vorsten. Hij nam deel aan de zuiverings- en tuchtigingsexpedities in de sultanaten van Djakarta en Soerakarta, waar de sultans Mangkoe Nogaro en Pakoe Alam het volk tegen de Nederlanders in opstand brachten.

Korporaal Van Nerum streed bij Kembeng Selarong en Bantoel en onderscheidde zich door zijn moed.

De oorlog eindigde op 8 april 1830, maar Pierre was door de malaria aangetast en werd naar het hospitaal van Salatiga in het onderdrukt sultanaat van Senarang gevoerd. Daar stierf hij op 28 juli 1830 in de ouderdom van 27 j.

Hij werd met militaire eer begraven te Salatiga op het eiland Java.

Zij houten grafkruisje vermeldde : Korp. Petrus Van Nerum

18.559

geb. Hougaerdé 1803 gest. Salatiga 1830

Zijn familie te Hoegaarden bleef lang onwetend over zijn dood, want een paar maanden na zijn overlijden, was de Belgische Omwenteling uitgebroken, die de Hollanders buiten wierp.

Pas in 1838 door bemiddeling van Pastoor Jacobus Sweerts, werd enkel vernomen dat hij op 28 juli 1830 te Salatiga was gestorven.

Ref. ARA 's Gravenhagen, Arch. van Koloniën n°4088 blz 3450 n° 18559